

Iščemo dobrega župana

mag. Domen Cukjati (občinski svetnik)

18.9.2018

Bližajo se lokalne volitve, kjer bomo volivci oz. občani izbirali župana za naslednja 4 leta. Župan je najpomembnejša oseba v delovanju lokalne skupnosti in močno vpliva tako na vzdušje v občini, kot na operativno delovanje občine. Zato ni vseeno, kakšnega župana izberemo.

Ker pa vsi županski kandidati pred volitvami poskušajo delovati prijazno in ponujajo vse mogoče in tudi nemogoče obljube, je pomembno, da se volivci pri odločanju ne zanašamo samo na marketing kandidatov, njihove smehljajoče fotografije in obljube. Namesto tega raje preverimo dejansko primernost in sposobnost vsakega županskega kandidata (v nadaljevanju župana) na treh ključnih področjih županovanja:

- odnos do občanov in demokracije,
- strokovnost in operativne sposobnosti,
- poštenje in osebnostne lastnosti kandidata.

1.) Odnos do občanov in demokracije

Prvi kriterij je torej županov odnos do občanov, občinskega sveta in lokalne samouprave. Župan bo glede na svoj odnos lokalno demokracijo vedno gradil ali pa rušil, vzdušje v občini pomiril ali ga delal konfliktnega. Dober župan ve, da on služi občanom in ne občani njemu.

Najprej se vprašamo, kakšen je županov odnos do občanov samih. Zanima nas, ali župan občane spoštuje in jim mirno pojasnjuje svoje odločitve, ali pa občane žali, se jim posmehuje, jih komentira na osebnem nivoju, finančno kaznuje za postavljanje neprijetnih vprašanj, o njih javno grdo govori, se z njimi prepira in jih tožari po sodiščih.

Nadalje pogledamo, kakšen je županov odnos do občinskega sveta, ki predstavlja vse občane in ki sprejema vse odloke. Vprašamo se, ali župan poskuša vladati obč. svetu in vsiljevati svoje rešitve in se zaradi tega pogosto prepira z obč. svetom, z načinom komunikacije razdvaja obč. svetnike in vnaša prakso glasovanja na podlagi politične pripadnosti v smislu naši-vaši. Druga možnost pa je, da župan deluje povezovalno, obč. svetnike in občane navdušuje

in motivira z dobrimi predlogi, ne vztraja pri svojih predlogih za vsako ceno, nerazumevanja in konflikte pa pomirja.

V odnosu do lokalne demokracije se vprašamo, ali se župan boji odprte komunikacije in diskusije, jo poskuša preprečiti in cenzurirati lokalne medije. Ali pa se župan različnih mnenj v občini ne ustraši in ohrani spoštljiv odnos tudi do tistih, ki se z njim ne strinjajo. Dober pokazatelj županovega odnosa je to, ali na postavljena vprašanja odgovarja konkretno in na vsebino vprašanja, ali pa namesto odgovora na vprašanje začne kritizirati, obtoževati ali celo javno žaliti tistega, ki je vprašanje postavil.

2.) Strokovnost in sposobnosti

Drugi kriterij je županova profesionalna strokovnost in operativne sposobnosti. Župan namreč aktivno sodeluje pri končnih odločitvah za občino ključnih projektov, kot so sprejem občinskega prostorskega načrta, gradnja kanalizacijskega omrežja, pogajanja s koncesionarjem za plinsko omrežje, komunalnim podjetjem, ... Hkrati mora operativno voditi ljudi v upravi, razumeti pravne, tehnične in organizacijske vidike projektov in voditi lokalno samoupravo. Zato mora biti župan nekdo, ki v dosedanji karieri izkazuje zahtevane sposobnosti, saj bo občina le tako kvalitetno, strokovno in učinkovito delovala v korist občanov.

Najprej lahko pogledamo, kakšno formalno izobrazbo je župan uspel pridobiti, saj je to prvi test njegovih sposobnosti in vztrajnosti. Poleg tega skupaj z izobrazbo župan v občinsko upravo prinaša strokovna znanja iz svojega področja, pa naj bodo to pravna, tehnična, ekonomska ali druga znanja.

Nato se lahko vprašamo, kakšen je županov dosedanji karierni napredek, kako je napredoval in se razvijal, kar vse kaže na njegovo marljivost, zanesljivost in osredotočenost. Pogledamo lahko, ali so mu nadrejeni z leti dodeljevali čedalje bolj odgovorne in zahtevne naloge ali ne. Dober pokazatelj tega so županovi formalni nazivi in pozicije v preteklih zaposlitvah.

Eden izmed pokazateljev je tudi njegova plača v prejšnji službi, saj vsaj posredno kaže na zahtevnost dela, ki mu je bilo zaupano. Še bolj pa je plača pomembna zaradi županovega motiva za županovanje. Če je župan sposoben na prostem trgu pridobiti plačo, ki je primerljiva županski, potem županska plača verjetno ni glavni motiv za njegovo kandidaturo. Želimo si namreč župana, ki želi županovati zaradi ljudi in ne zaradi županske plače.

3.) Poštenje in osebnostne lastnosti

Tretji kriterij so županove osebnostne lastnosti, saj nakazujejo, na kakšen način in v katero smer bo župan uporabljal svoje sposobnosti in strokovnost. Ali jih bo uporabljal v dobro občanov ali pa predvsem v svojo osebno korist in na račun občanov. Najslabša možna izbire za župana je goljuf.

Najprej preverimo županovo kredibilnost, oziroma ali je župan zaupanja vredna oseba. Vprašamo se, ali lahko županovi besedi mirne vesti zaupamo, ker vemo, da vedno govori resnico, ali pa mu ne moremo kar tako zaupati, ker je v preteklosti že večkrat dokazano zavajal in govoril neresnice. Zanima nas tudi, ali so njegove vrednote, izjave in dejanja usklajene, čemur rečemo integriteta. Morda župan v javnosti in medijih zagotavlja, da resnicoljubnost je njegova vrednota, vendar v konkretnih situacijah opazimo, da temu ni tako in da župan pogosto zavaja ljudi okoli sebe.

Pozorni smo tudi na poštenost županskega kandidata, saj slovenski pregovor "*Kdor laže, tudi krade*" verjetno ni povsem iz trte izvit. Na poštenje smo zato pozorni še posebej, če župan pogosto ne govori resnice. Zanima nas, ali župan pri finančno zahtevnih projektih spreminja ali prikriva pomembne finančne postavke, se izogiba javnim naročilom, projekte pogosto izvajajo njegovi prijatelji s svojimi podjetji, osebno posreduje za spremembe namembnosti večjih kosov zemljišč v nasprotju s sprejetimi smernicami razvoja občine, občinske storitve in sredstva neupravičeno uporablja za osebne namene, itd. Skratka, iščemo znake in dokaze, da je župan naklonjen osebemu okoriščenju sebe in svojih prijateljev na račun občanov.

Tretji znak, ki nakazuje na to, da župan daje prednost svojim interesom pred interesi občanov, je nastopaštvo, oziroma pretirana želja in potreba po pojavljanju v medijih. Nastopaštvo nakazuje, da je županu lastna podoba izredno pomembna, morda celo tako zelo, da je zanj pripravljen žrtvovati resnico. Preverimo lahko, koliko se župan po svoji volji pojavlja v medijih in ali župan v teh objavah v medijih o sebi objavlja resnična dejstva. Če je županu bolj od resnice pomembna njegova lastna podoba, bo verjetno tudi v situaciji, ko bodo njegovi osebni interesi v nasprotju z občinskimi, dal prednost lastnim interesom, kar bo šlo seveda v škodo občine in občanov. Nasprotje nastopaštva je skromnost.

Zaključek

Kot lahko vidimo, presojanje o primernosti županskih kandidatov niti ni tako težko, če vemo, na kaj moramo biti pozorni. Če vemo, katere so za dobro županovanje pomembne lastnosti župana, se tudi ne bomo pustili zapeljati še tako prefinjeni propagandi in obljubam. Volitve župana so samo enkrat na vsaka 4 leta in zato je pomembno, da še pred volitvami dobro premislimo, kateri županski kandidat je za našo občino najprimernejši. Saj, kot pravi slovenski pregovor: *“Po toči zvoniti je prepozno.”*

DODATEK:

Tabela za primerjavo županskih kandidatov:

Kriterij	Kandidat št. 1	Kandidat št. 2
1.) Odnos do občanov, obč. sveta in demokracije		
Odnos do občanov		
Odnos do občinskega sveta		
Odnos do lokalne demokracije		
2.) Strokovnost in sposobnosti		
Formalna izobrazba		
Dosedanji karierni napredek		
Plača v prejšnji službi		
3.) Osebnostne lastnosti		
Kredibilnost in integriteta		
Poštenost		
Skromnost (nasprotje nastopaštva)		
SKUPAJ št. točk (max. 18 točk)		

Navodilo: Za vsak kriterij se vpiše, kako se župan odreže na tem področju:

- 0 – zelo slabo
- 1 – srednje
- 2 – zelo dobro